

1. Millainen oikeusturva minulla on, jos joudun yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen uhriksi maassanne? Voinko saada korvausta?

Kansainvälinen toimivalta määräytyy suurelta osin Bryssel I a -asetuksen (asetus (EU) N:o 1215/2012) mukaan, kuten muissakin jäsenvaltioissa. Vaatimuksen esittäminen on sen vuoksi mahdollista etenkin silloin, kun yrityksen (tai sivuliikkeen) kotipaikka on Itävallassa, riippumatta kantajan asuinpaikasta ja/tai kansalaisuudesta. Muita toimivallan perusteita mainitaan esimerkiksi asetuksen 7 artiklassa. Perusteena voi mahdollisesti olla paikkakunta, jossa vahinko sattui tai jossa sopimukseen perustuva velvoite olisi ollut täytettävä.

2. Onko erikseen vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin sovellettavia sääntöjä? Sovellataanko näitä sääntöjä ympäristörikoksiin vai vakavaan työvoiman hyväksikäyttöön?

Sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevassa Itävallan laissa ei ole erityisiä säännöksiä vakavista ihmisoikeusloukkauksista. Jos vakava ihmisoikeusloukkaus kuitenkin johtaa lailla suojatun henkilökohtaisen oikeuden loukkaukseen, voi kyseeseen tulla sopimussuhteen ulkopuolinen yleinen vastuu. Esimerkiksi henkilö, joka tahallaan tai tuottamuksesta loukkaa laittomasti toisen henkilön fyysistä koskemattomuutta, terveyttä, vapautta, omaisuutta tai muuta oikeutta, on velvollinen maksamaan korvausta. Fyysistä koskemattomuutta tai henkeä, terveyttä, vapautta, omaisuutta tai muita oikeuksia koskevista loukkauksista ei vastaa vain vahingon välittömästi aiheuttanut henkilö vaan myös jokainen, joka on aiheuttanut riskin mutta ei ole ryhtynyt tarpeellisiin ja kohtuullisiin toimenpiteisiin kolmansille osapuolille aiheutuvien vahinkojen estämiseksi (liikenteen turvaamisvelvoite).

Rikosoikeuden näkökulmasta myös vakavat ihmisoikeusloukkaukset kuuluvat yleisten rikosten piiriin.

3. Olen joutunut monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta johtuvan ihmisoikeusloukkauksen uhriksi EU:n ulkopuolella. Onko minulla oikeus viedä asia maanne tuomioistuinten käsiteltäväksi, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa? Millä edellytyksillä voin väittää, että oikeuksiani on loukattu? Mistä saan lisätietoja?

Ks. jäljempänä oleva 4 jakso.

4. Jos ihmisoikeusloukkaus johtuu monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta EU:n ulkopuolella, voivatko oikeusasiamieslaitos, tasa-arvoelimet tai kansalliset ihmisoikeusjärjestöt auttaa uhria? Voivatko ne tutkia asiaani, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa? Onko maassanne muita julkisia tahoja (esim. työ- tai ympäristönsuojeluviranomaisia), jotka voivat tutkia asiaani? Mistä löydän tietoa oikeuksistani?

Kansainvälinen toimivalta määräytyy suurelta osin Bryssel I a -asetuksen (asetus (EU) N:o 1215/2012) mukaan, kuten muissakin jäsenvaltioissa.

Vaatimuksen esittäminen on sen vuoksi mahdollista etenkin silloin, kun yrityksen (tai sivuliikkeen) kotipaikka on Itävallassa, riippumatta kantajan asuinpaikasta ja/tai kansalaisuudesta. Muita toimivallan perusteita mainitaan esimerkiksi asetuksen 7 artiklassa. Perusteena voi mahdollisesti olla paikkakunta, jossa vahinko sattui tai jossa sopimukseen perustuva velvoite olisi ollut täytettävä.

Mikäli Bryssel I a -asetusta tai vuoden 2007 Luganon yleissopimusta (tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehty yleissopimus) ei sovelleta, tuomioistuimen toimivaltaa koskevan lain (*Jurisdiktionsnorm - JN*) 27 a §:n mukaista kansainvälistä toimivaltaa sovelletaan aina, kun itävaltalaisella tuomioistuimella on alueellinen toimivalta. JN:n 92 a §:n mukaisena vahingon aiheuttamisen oikeuspaikkana otetaan kuitenkin huomioon vain se paikka, jossa vahinkoa aiheuttanut menettely tapahtui. Tapauksesta riippuen muutkin oikeuspaikat voisivat kuitenkin tulla kyseeseen, esimerkiksi JN:n 88 §:n mukainen sopimuksen täyttämipaikka tai JN:n 99 §:n mukainen omaisuuden sijaintipaikan oikeuspaikka.

5. Onko maanne velvoittanut monikansalliset eurooppalaiset yritykset ottamaan käyttöön valitusmekanismeja tai sovittelupalveluja niiden toiminnasta johtuvien ihmisoikeusloukkausten käsittelyä varten? Sovellataanko näitä velvoitteita myös EU:n ulkopuolella tapahtuneisiin ihmisoikeusloukkauksiin? Kuka vastaa näiden toimintojen valvonnasta maassanne? Onko saatavilla julkisia raportteja järjestelmän toiminnasta? 6. Jos haen suojaa yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen vuoksi ja olen haavoittuvassa asemassa, onko minulla erityisiä oikeuksia? Voinko saada oikeusapua ja millä edellytyksillä? Mitä kuluja oikeusapu kattaa? Onko minulla oikeus saada oikeusapua samoin edellytyksin, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa?

Oikeusavun myöntämisen edellytyksenä ei ole Itävallan kansalaisuus eikä unionin kansalaisuus.

Oikeusavulla pyritään varmistamaan, että kaikki asianosaiset voivat henkilökohtaisesti taloudellisesta tilanteestaan riippumatta vaatia oikeuksiaan siviilituomioistuimessa tai puolustaa oikeuksiaan tuomioistuimessa. Riita-asian käsittelyyn liittyvät kulut eivät saisi olla esteenä vaateiden täytäntöönpanolle tai puolustukselle silloinkaan, kun henkilöllä ei ole käytössään riittävästi omia varoja. Myöntämällä oikeusapua on näin ollen tarkoitus poistaa henkilökohtaisesta taloudellisesta tilanteesta johtuvaa eriarvoisuutta ja toteuttaa tasa-arvoperiaatteen lisäksi myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaista oikeutta saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa vapaasti ja esteettä sekä taata kaikille yhtäläinen vireillepano-oikeus. Toinen asianosainen vapautetaan oikeusavun myöntämisellä kuitenkin väliaikaisesti velvollisuudesta maksaa omat oikeudenkäyntikulunsa. Vastapuolelle tätä väliaikaista vapautusta kuluista ei myönnetä.

Tuomioistuin myöntää oikeusapua asianosaiselle vain silloin, jos tiettyyn menettelyyn osallistuminen muutoin heikentäisi hänen perustoimeentuloaan. Jotta oikeusapua voidaan antaa, hakijan kanne tai valitus ei saa olla selkeästi vilpillisessä mielessä tehty eikä perusteeton.

Perustoimeentulolla tarkoitetaan varoja, jotka asianosainen tarvitsee tavallista elämää varten itselleen ja huollettavilleen. Perustoimeentuloksi katsottava määrä on "vaatimattoman" ja "kohtuullisen" toimeentulon välimaastossa. Se sijoittuu palkansaajien tilastollisen keskiansion ja vähimmäistoimeentulon edellyttämän määrän välille. Kansainvälisissä tapauksissa on arvioitava asuinpaikan olosuhteiden mukaan, mikä on tarpeen tavallista elämää varten. Itävallan siviili prosessilain (*Zivilprozessordnung, ZPO*) 64 §:ssä luetellaan oikeusapuna myönnettävät helpotukset.

Ulkomaisille kantajille voidaan ZPO:n 57 §:n mukaan määrätä tietyin edellytyksin vakuus, eli heidän on annettava vastaajalle tämän pyynnöstä vakuus oikeudenkäyntikuluja varten. Monissa kahdenvälisissä sopimuksissa määrätään kuitenkin tällaisen vakuuden soveltamatta jättämisestä. Kantaja voidaan myös vapauttaa oikeudenkäyntikuluja koskevan vakuuden antamisesta oikeusavun puitteissa (ZPO:n 64 §:n 1 momentin 2 kohta).

Itävallan tekemät kahdenväliset sopimukset ovat saatavilla Eurooppa-asioista ja kansainvälisistä asioista vastaavan ministeriön verkkosivulla

[Bilaterale Staatsverträge – BMEIA, Außenministerium Österreich.](#)

Päivitetty viimeksi: 07/02/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.